

Neasmenuojamosios veiksmažodžio formos

Dalyvis

Pusdalyvis

Padalyvis

Dalyvis

Dalyvio gramatiniai požymiai

Veikiamieji dalyviai

Neveikiamieji dalyviai

Dalyvio gramatiniai požymiai

- Veiksmažodžio ypatybės**
- Turi veiksmažodžio šaknį ir kamieną
  - Turi laikus
  - Gali turėti sangražinę formą

- Būdvardžio ypatybės**
- ← Kaitomas linksniais
  - ← Kaitomas giminėmis
  - ← Kaitomas skaičiais
  - ← Gali turėti įvardžiuotinę formą

Dalyvis reiškia iš veiksmo kylančią asmens, daikto ypatybę. Veiksmažodžiu pasakome, kokį veiksmažodį kas nors atlieka (pvz.: paukštis čiučia). Dalyviu nurodome, kokią ypatybę įgauna kas nors, kas tą veiksmažodį atlieka (Koks paukštis? – čiučiantis paukštis).

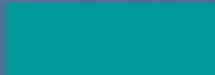

Veikiamieji dalyviai

Veikiamieji dalyviai reiškia asmens ar daikto ypatybę, kylančią iš jo paties veiksmo, pvz.: plaukiantis žmogus → žmogus, kuris pats plaukia, žaidęs žmogus → žmogus, kuris pats žaidė.

Veikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba

Veikiamųjų dalyvių daryba

Veikiamųjų dalyvių linksniavimas, rašyba

Vienaskaita

V.	<i>šąlas, šalantis, šalanti</i>	<i>šalęs, šalusi</i>	<i>šalsiąs, šalsiantis, šalsianti</i>
K.	<i>šalančio, šalančios</i>	<i>šalusio, šalusios</i>	<i>šalsiančio, šalsiančios</i>
N.	<i>šalančiam, šalančiai</i>	<i>šalusiam, šalusiai</i>	<i>šalsiančiam, šalsiančiai</i>
G.	<i>šalantį, šalančią</i>	<i>šalusį, šalusią</i>	<i>šalsiantį, šalsiančią</i>
Įn.	<i>šalančiu, šalančia</i>	<i>šalusiū, šalusia</i>	<i>šalsiančiu, šalsiančia</i>
Vt.	<i>šalančiame, šalančioje</i>	<i>šalusiamė, šalusioje</i>	<i>šalsiančiame, šalsiančioje</i>

Daugiskaita

V.	<i>šąla, šalantys, šalančios</i>	<i>šalę, šalusios</i>	<i>šalsią, šalsiantys, šalsiančios</i>
K.	<i>šalančių</i>	<i>šalusių</i>	<i>šalsiančių</i>
N.	<i>šalantiems, šalančioms</i>	<i>šalusiems, šalusioms</i>	<i>šalsiantiems, šalsiančioms</i>
G.	<i>šalančius, šalančias</i>	<i>šalusius, šalusias</i>	<i>šalsiančius, šalsiančias</i>
Įn.	<i>šalančiais, šalančiomis</i>	<i>šalusiais, šalusiomis</i>	<i>šalsiančiais, šalsiančiomis</i>
Vt.	<i>šalančiuose, šalančiose</i>	<i>šalusiuose, šalusiose</i>	<i>šalsiančiuose, šalsiančiose</i>

Būtojo dažninio laiko veikiamieji dalyviai linksniuojami kaip būtojo kartinio laiko dalyviai:
šalusiam – šaldavusiam; šalusį – šaldavusį ir t.t.

Veikiamųjų dalyvių daryba

Laikas	Veiksmažodžio neasmenuojamoji forma, iš kurios daromi dalyviai	Dalyvio priesaga	Dalyvio galūnė	Veikiamasis dalyvis (veiksmažodžio išvestinė neasmenuojamoji forma)
Esamasis	šal-a, temp-ia tyl-i	- - (i)ant - - - int	-(i)ąs -is, -i -įs -is, -i	<i>šaląs, tempiąs</i> <i>šalantis, tempianti</i> <i>tylis</i> <i>tylintis, tylinti</i>
Būtasis kartinis	šal-o, tylėj-o	- - us -	-ęs -i	<i>šalęs, tylėjęs</i> <i>šalusi, tylėjusi</i>
Būtasis dažninis	šaldav-o	- - us -	-ęs -i	<i>šaldavęs</i> <i>šaldavusi</i>
Būsimasis	šals-i, tylės-i	- - iant -	-iąs -is, -i	<i>šalsiąs, tylėsijąs</i> <i>šalsiantis, tylėsianti</i>

Veikiamųjų dalyvių laikai daromi iš to paties laiko veiksmažodžio asmenuojamųjų formų trečiojo asmens kamieno (išskyrus būsimąjį laiką). Būsimasis laikas daromas iš veiksmažodžio būsimosios formos antrojo asmens, nes trečiajame asmenyje kartais sutrumpėja šaknies balsis.

Neveikiamieji dalyviai

Neveikiamieji dalyviai reiškia asmens ar daikto ypatybę, kylančią iš kito veikėjo veiksmo, pvz.: atidaromos durys → durys, kurias kažkas atidaro, supjaustytas obuolys → obuolys, kurį kažkas supjaustė.

Nusakant daiktų paskirtį rūšį, vartojami neveikiamieji dalyviai: *Gerkite raminamuosius (ne raminančiuosius) vaistus.*

Neveikiamųjų dalyvių daryba,
kaitymo ypatumai

Neveikiamųjų dalyvių daryba, kaitymo ypatumai

Laikas	Veiksmažodžio neasmenuojamoji forma, iš kurios kamieno daromas dalyvis	Dalyvio priesaga	Dalyvio galūnė	Veiksmažodžio neasmenuojamoji forma – veikiamosios rūšies dalyvis
Esamasis	neš-a tręš-ia myl-i drask-o	-am- -iam- -im- -om-	-as, -a	<i>nešamas, nešama, nešama tręšiamas, tręšiama, tręšiama mylimas, mylima, mylima draskomas, draskoma</i>
Būtasis	neš-ti, tręš-ti, mylė-ti	-t-	-as, -a	<i>neštas, tręštas, mylėtas nešta, tręšta, mylėta nešta, tręšta, mylėta</i>
Būsimasis	būs-i	-im-	-as, -a	<i>būsimas, būsima</i>

Neveikiamieji dalyviai kaitomi kaip ir būdvardžiai – skaičiais, linksniais, giminėmis: būna ne tik vyriškosios, moteriškosios, bet ir bevardės giminės. Pvz.: *išplautas, išplauta, išplauta*. Retais atvejais, neveikiamieji dalyviai gali būti laipsniuojami, pvz.: *mylimas, mylimesnis, mylimiausias*.

Pusdalyvis

Pusdalyvį lengviausia pažinti iš dviejų požymių:

1) turi veiksmažodžio bendraties kamieną:

skęsdamas, žiūrédama (skęsti, žiūrėti);

2) turi tik jam būdingą priesagą -dam-.

Pusdalyviai daromi prie bendraties kamieno pridodant priesagą -dam- kartu su galūne:

skęs-ti + -dam- – skęsdamas, a;

žiūrė-ti + -dam- – žiūrédamas, a.

[Pusdalyvio gramatiniai požymiai](#)

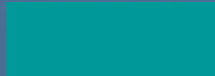
[Pusdalyvio vartojimas sakinyje](#)

Pusdalyvio gramatiniai požymiai

Žymi aplinkybę, kylančią iš to paties veikėjo kito (šalutinio) veiksmo.

Pusdalyvio vartojimas sakinyje

Feliksas **grojo** gitara ir **dainavo**.

Veiksmožodžiais grojo ir dainavo pasakome, kad abu veiksmus Feliksas atlieka tuo pačiu metu ir kad jie yra vienodai svarbūs.

Grodamas gitara, Feliksas **dainavo**.

Kai norime pabrėžti, kad vienas tuo pačiu laiku ir to paties asmens atliekamas veiksmas yra svarbesnis, tai pasakome veiksmožodžiu (*dainavo*), o ne tokį svarbų (šalutinį) veiksmą – pusdalyviu (*grodamas*).

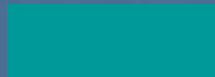
Padalyvis

Žodžiai *miegant, keliavus, atidarydavus, išeisiant* yra padalyviai. **Padalyvis – neasmenuojamoji ir nelinksniuojamoji veiksmažodžio forma, turinti tik laikus.** Vadinasi, jis nederinamas su jokia kita kalbos dalimi nei gimine, nei skaičiumi, nei linksniu.

[Padalyvių gramatiniai požymiai](#)

[Padalyvių daryba](#)

[Padalyvių vartojimas sakinyje](#)

Padalyvių gramatiniai požymiai

Veiksmažodžio ypatybės

Kamienas ←

Laikai ←

Sangražinė forma ←

Padalyvis

Prieveiksmio ypatybės

Aplinkybinė vartosena

Reiškia aplinkybę, kylančią iš kito veikėjo veiksmo.

Padalyvių daryba

Laikas	Padalyvių daryba
Esamasis	šal-a + -ant – šalant temp-ia + -iant – tempiant tyl-i + -int – tylint
Būtaasis kartinis	šal-o + -us – šalus tylėj-o + -us – tylėjus
Būtaasis dažninis	šaldav-o + -us – šaldavus tylėdav-o + -us – tylėdavus
Būsimasis	šals-i + -iant – šalsiant tylės-i + -iant – tylėsiant

Padalyvių vartojimas sakinyje

Feliksui **miegant** Petras valgo.

Šiame sakinyje minimi du veikėjai (*Petras* ir *Feliksas*). Abu jie atlieka skirtingus veiksmus (*Petras valgo*, *Feliksas – miega*). Kai norime pabrėžti, kad vieno veikėjo veiksmas yra svarbesnis, pagrindinis, jį pasakome veiksmažodžiu (*valgo*), o veikėją – daiktavardžio vardininku (*Petras*). Ne toks svarbus (šalutinis) kito veikėjo veiksmas reiškiamas padalyviu (*miegant*), o veikėjas – daiktavardžio naudininku (*Feliksui*).

*Padalyvius visada tinka vartoti beasmeniuose sakiniuose: **Dirbant** negalima blaškytis. **Einant** per gatvę, reikia būti atidiems.*

